

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra Rigsdalers-Sedlens Hændelser

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 204. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167180936736/facsimile.pdf> (tilgået 05. maj 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

fordel, hvilket de ansaa for at være Grevens Rytte og Fordel, og hvormed de troede, at de fuldkommen betalte ham for hans Velgjerning. Dog vare end ikke disse villige til at bidrage en Del med, men at de skulde betale lige saa meget i Provision som de, der havde deres Underholdning umiddelbar af Grevens Haand, hvorved de vare satte i Sikkerhed for at falte ihjel, det fortrod dem, især da Bøndernes Tjenestefolk i Sygdoms og Alderdøds Tilfælde saa' sig i Fare for at falte ihjel eller at blive til Betlere, dersom de ikke i deres Sundt og unge Dage kunde spare noget tilfammen, siden de ikke kunde have Haab om i tilige Tilfælde at nyde Underholdning af Grevens Haand *).

Det var en Anf at se, hvorledes de umyndige græd og jamrede sig, naar man rev deres Smørrebrød af Haanden paa dem og brød et Stykke deraf. Enken sukkede og istulte sine Tøare, og Krublingen paa sit Beje antraakte Himmelen om at give ham mindre Hunger, siden man formindskede hans Føde. Den rige glædede sig midt i sin Lærsløbighed over, at han var sluppet saa let, og stoppede sine Øren for sine hungtuge Medmenneskers jammerlige Skrig.

Daglønnere, Haandværksfolk og andre, som af Grevens havde faaet Tilladelse til at bo paa Godset og der at ernære sig med deres Hænders Arbejde, uden at nyde deres Underholdning umiddelbar af Grevens Haand, fandt det meget billigt, at de burde bidrage deres Andel til Provisioneringen: men det fandt de usbilligt, at de skulde betale ikke alene, hvad de selv

*) Der Verfasser hat wohl nicht bedacht, was es bedeute, wenn ein Mädchen von einer Besoldung von etwa vier und zwanzig Gulden zehn pro Cento abgeben soll, und welcher widerlicher Detail dazu gehöre, viele Abgabe einzuladern; s. Nicolai i sine Skrifter. 3. B. Pag 227. Dersf. Anm.

Der Verfasser o. i. v., Fortælleren har vel ikke betænk, hvad det har at betyde, naar en Pige skal afgive ti Procent af en Løn paa 24 Ølshen, og hvilken modbydelig Smaalighed der skal til for at opkræve denne Afgift.

hadde spist, men endogaa af alt det, som deres Svende, Dreng og Tjenestefolk spiste. „Vi vil meget gjerne“, sagde de, „afgive en Del af vores eget, i samme Proportion som andre, men vi betale ulige mere end andre, dersom vi skal yde af alle vores Fødevarer, for end vores Svende, Dreng, Haandfanger og Tjenestefolk have spist sig mætte, thi for kan vi ikke sige, at vi nyde en eneste Mundfuld Mad, som tilhører os selv.“

Endnu en Ubehagelighed var der for denne Klasse af Folk: da de ikke, som Grevens egne Betjente, havde deres visse Ration daglig, men deres Fødevarer indkom uvist efter deres Fortjeneste og Afstæningen paa deres Arbejde, saa vare de befalede, paa deres Ære og Samvittighed, at angive, hvad og hvor meget de havde spist i de sidste fjorten Dage, og derefter skulde deres Afgift bestemmes. Nu kunde det hælde sig, at de i de forrige fjorten Dage havde haft god Fortjeneste, og altsaa kunnat spise Steg og Kage, men at de i de næste fjorten Dage maatte nøjes med Grød og Urter; naar de nu ogsaa Sviseleddelen eller Ære og Samvittighed, saa nødtes de ofte til at sukke for at tilvejebringe den fjorteen Steg og Kage, som de i Følge deres Angivelse havde at erlægge. Mange vare der ogsaa, som ikke gjenste sine Kællersedler og altsaa ikke kunde sige, hvad eller hvor meget de havde spist; de nødtes derfor til at gjøre deres Angivelse paa en Stump, thi de fandt, at det var bedre at lade Æren og Samvittigheden ryge i Løbet end at overlade det til Grevens Betjente at bestemme deres Afgift, da de, ikke uden Grund, jrgtede for, at de paa denne Maade vilde komme til at betale Afgift af det, som de aldrig havde spist. Enhver vil let begribe, at disse Angivelser snarere bleve til Fordel end til Skade for Angiveren, og saa meget er upaatvirkeligt, at Moraliteten paa Grevstabet led anfelig derunder.

Det var en uregtselig Villighed, at alle de Bønder og andre Folk paa Grevstabet, der havde Bøvling eller noget Fortnaad af Provisioner, burde deraf betale noget til en Anstalt, som sigtede til at besygte deres Ejendomme fra Roudgrenes